

המוקד לקידום שוויון הזדמנויות בחינוך 2013

הזדמנות שווה
לכל ילדי ישראל

2013 - תשע"ג

ספר הזכויות שלי

ליצירת קשר אנא חייגו:

1700-700-696

הכל חינוך
התנועה לקידום החינוך בישראל

הקליניקה למשפט ומדיניות הנון
המקורה למשפטים ארבעים וחמש

אזרחים יקרים,

חזונה של מדינת ישראל כפי שבא לביטוי במגילת העצמאות שם במרכז את ערך השוויון. מאבק באפליה בכל סוג ועל כל רקע היא המחויבות שלנו כלפי כל תלמיד ותלמידה במערכת החינוך הישראלית.

מערכת החינוך היא הבסיס ליצירת חברה מתוקנת: "החינוך מהווה חוליה מקשרת בין מגזרי החברה השונים והמגוונים ואמצעי גישור חינוכי לבניית מירקם חברתי הרמוני. החינוך הוא אמצעי חשוב לקידום ערכים דמוקרטיים חופשיים. הוא תנאי חינוכי למימוש העצמי של הפרט, ולקיום חיי חברה תקינים" (הנשיא בדימו. אהרון ברק).

אמונתנו בייעוד ובחזון של מדינת ישראל מחייבת אותנו להלחם בגילויים של עוולה, העדר שוויון והדרה.

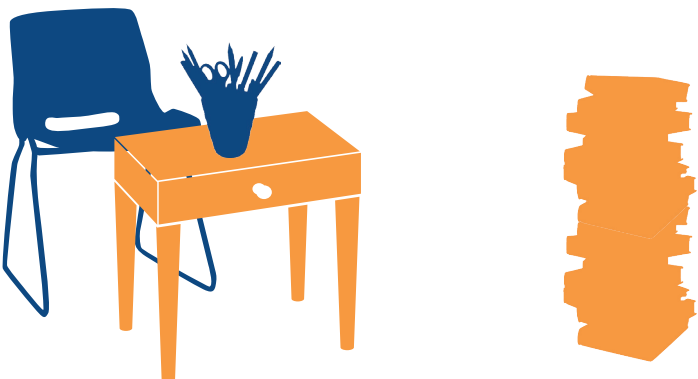
תנועת **הכל חינוך** בסיוע ארגונים חברתיים מרכזיים מבקשת להעמיד את ביטול האפליה והעמקת השוויון בראש. אנו רואים במעשה זה שליחות גדולה שנועדה להחזיר למדינת ישראל את תעודת הזהות הערכית הבסיסית שלה.

אנא, פנו אלינו בכל מקרה של אפליה - על רקע עדתי, כלכלי, דתי, הישגי ואנו נשמח לעמוד לרשותכם.

בין התאריכים 18.8.13-3.9.13 בין השעות 8:00-22:00 יתקיים מוקד סלפוני לקידום שוויון הזדמנויות בחינוך בו ניתן יהיה להתקשר לצורך סיוע ויעוץ משפטי חינם במקרים של פגיעה בתחום החינוך. ליצירת קשר אנא חייגו 1700-700-696 לפניות מוקדמות ניתן לפנות ל- law.haran@gmail.com

ורד ליבנה

מנכ"ל

איסור אפליה בחינוך

במערכת החינוך חל איסור מוחלט על הפליית תלמידים בכל הגילאים ובכל מוסדות החינוך.

האיסור חל על הפעולות הבאות:

1. רישום תלמיד, קבלתו או הרחקתו ממוסד חינוך;
2. קביעת תכניות לימודים ומסלולי קידום נפרדים באותו מוסד חינוך;
3. קיום כיתות נפרדות באותו מוסד חינוך;
4. זכויות וחובות תלמידים לרבות כללי המשמעת והפעלתם.

דוגמאות לעילות אפליה האסורות:

1. **רקע חברתי** - כך למשל חל איסור למנוע מתלמיד פעילויות בבית הספר בשל העדר יכולת של הוריו לשלם תשלומי הורים.
2. **השקפה פוליטית/דתית** - כך למשל לא ניתן שלא לרשום תלמיד כי הוריו הצביעו בבחירות למפלגה "קיצונית" או בשל אמונה בדת אחרת.
3. **מעמים עדתיים / ארץ מוצא/ גזע/לאום**- כך למשל בתי ספר אינם רשאים שלא לרשום תלמידים בשל היותם "מזרחיים", "אשכנזיים", "ערבים" או "יוצאי העדה האתיופית".
4. **סין** - כך למשל לא ניתן למנוע מתלמידות להשתתף בטוילים רגליים. חריג לכלל עשוי להיות מתן אישור ממשרד החינוך לפצל כיתות לבנים ובנות בבתי ספר דתיים.
5. **נטייה מינית** - כך למשל חל איסור על מוסד חינוכי לפגוע בזכויותיהם של בעלי נטיות הומוסקסואליות.
6. **מוגבלות** - כך למשל מתקני מוסדות החינוך צריכים להיות נגישים לתלמידים והורים בעלי מוגבלות.

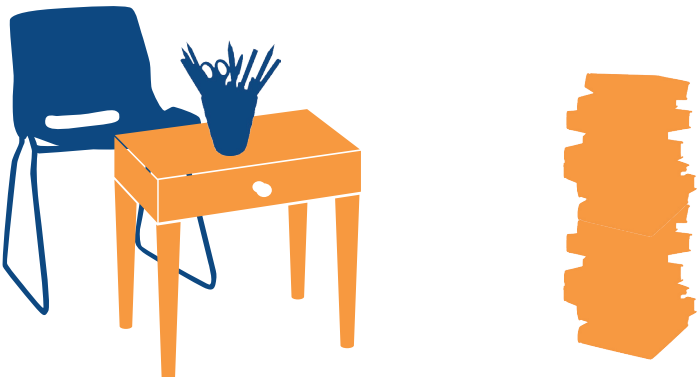
כללי הרישום לבתי ספר

1. **הרישום לבתי הספר היסודיים ולחטיבות ביניים** (לרבות כיתות ט' במקומות בהם אין חטיבות ביניים), צריך שיעשה באחת משתי דרכים:

- א. **רישום בהתאם לאזורי רישום** - על הרשות המקומית להפנות את התלמיד ללימודים בבית הספר הקרוב למקום מגוריו.
- ב. **רישום בהתאם לאזורי בחירה מבוקרת** (במקומות בהם אושרה התוכנית על ידי משרד החינוך) - אזור הנמצא בבחירה מבוקרת הינו אזור בו לתלמיד ישנה אפשרות בחירה בין מספר בתי ספר אשר הוגדרו באזור הרישום, כאשר במקום בו יש עודף ביקוש באחד מבתי הספר מחויבת הרשות המקומית לערוך הגרלה שוויונית בין הנרשמים. הרשות המקומית אף צריכה להבטיח כי האוכלוסייה בבית הספר תהיה הטרוגנית בהתאם לאוכלוסייה באזור.

2. תלמיד המבקש להירשם בבית ספר אחר בתוך הרשות או מחוצה לה זכאי לבקש העברה מהרשות המקומית ובמידה ומקבל סירוב, ניתן להגיש ערר למחוז הרלוונטי של משרד החינוך. יצוין כי השיקול הסופי להחלטה בעניין העברה מצוי אצל הרשויות (כך זכאית רשות מקומית לסרב להעביר תלמידים חזקים לבתי ספר מחוץ לרשות בכדי לשמור על איכות בתי הספר, כל עוד היא נוהגת בשוויון).

3. **הרישום לבתי הספר התיכוניים (החל מכיתה י')** אינו מוסדר בתקנות הרישום ולמעשה מתנהל הוא בהתאם לכללים הקיימים ברשות המקומית ובבתי הספר, בכפוף לכללים בדבר איסור הפליה ומיונים.

האיסור בדבר מיונים

1. בהתאם לכללים בדבר רישום והאיסור על אפליה חל איסור ברור **בבתי הספר היסודיים ובחטיבות הביניים** למיין תלמידים בהתאם להישגים הלימודיים או מבחנים חיצוניים. בהתאם להוראות משרד החינוך חל איסור על מיין תלמידים בכל הכיתות (לרבות כיתות י'-יב') על סמך מבחנים חיצוניים.
2. **חל איסור חמור בכלל בתי הספר הממלכתיים למיין תלמידים על סמך הסכמה או אי הסכמה לשלם תשלומי הורים.**

חריגים לאיסור בדבר מיונים

1. בתי ספר "ייחודיים" מסוימים (כגון בתי ספר לאומניות) יכולים למיין תלמידים, ככל שקיבלו אישור על כך ממשרד החינוך, אך זאת רק בהתייחס לתחום האומנות הרלוונטי ומבלי שהדבר מאפשר מיונים על סמך הישגים לימודיים.
2. בתי ספר חרדיים רשאים שלא לקבל תלמידים שאינם מתאימים מבחינת אורח חייהם הדתי, אך הדבר אינו מאפשר להם להפלות תלמידים מטעמים עדתיים, מעמד חברתי-כלכלי וכו', כאמור בכללים בדבר אפליה.
3. ככלל בתי ספר ממלכתיים דתיים אינם יכולים למיין אך רשאים לדרוש כתנאי לרישום הקפדה על אורח חיים דתי בשטח בית הספר, בהתאם לכללים המקובלים במשרד החינוך. בהתאם להנחיות משרד החינוך נקבע לתלמידים בחינוך הממלכתי דתי המבקשים ללמוד בבתי הספר הפנימייתיים של החינוך הממלכתי דתי מבחן ארצי אחיד בעברית מתמטיקה ואנגלית ברישום לכיתות ט'.

4. בתי ספר מוכרים שאינם רשמיים (פרטיים) אינם מחויבים בכללי הרישום המקובלים. עם זאת, הם מחויבים בקיום הרכב תלמידים אינטגרטיבי (מגוון) של תלמידים מרמות שונות וממעמדות כלכליים שונים.

יודגש: חריגים אלו אינם מאפשרים להפלות תלמידים בגין מוצא, גזע, מין, מעמד כלכלי, עדה, השקפה פוליטית וכו'.

הרחקת תלמידים

1. חל איסור להרחיק תלמידים בגין הישגים לימודיים נמוכים בכיתות א'-ו'.

2. חל איסור להרחיק תלמידים בגין הישגים לימודיים נמוכים בכיתות ז'-יב', אלא אם:

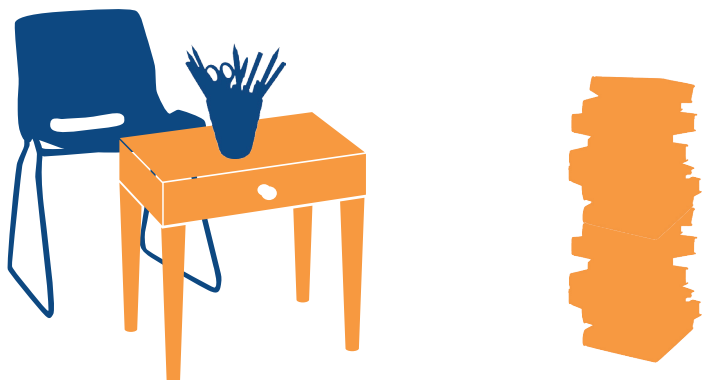
א. התלמיד נכשל לפחות ב70% מהמקצועות באותה שנת לימודים.

ב. הכישלון לא נבע מאירוע טראומתי בחייו של התלמיד, כגון גירושין, מחלה, מוות של קרוב משפחה או אירוע אחר.

ג. התלמיד מסרב לחזור על כיתה.

3. הרחקת תלמידים בגין בעיות משמעת או בגין הישגים לימודיים נמוכים, כפופה לקיומו של הליך הוגן, לרבות דיון בוועדה בה יכולים התלמיד והוריו להביע טיעוניהם. כמו כן לתלמידים זכות להגיש ערר לוועדת שימוע של המחוז הרלוונטי במשרד החינוך תוך 14 ימים מיום קבלת ההחלטה.

4. בכל מקרה של הרחקה, הרשות המקומית אחראית למצוא בית ספר חלופי לתלמיד שהורחק לצמיתות מבית ספר.

תשלומי הורים

1. הלימודים במוסדות החינוך בישראל החל מגיל 5 (גן טרום חובה) וכלה בתיכון (לרבות כיתות יא'-יב') הם בחינם. לגבי גילאי 3, החינוך ניתן חינם באותם מקומות בהם הוחל בצו חוק לימוד חובה החל מגיל 3 וכן בגני ילדים אשר נכללים ברפורמה. החל משנת הלימודים תשע"ו, זכאים כלל ילדי ישראל לחינוך חינם. מתלמידים אשר בחרו ללמוד במוסד פרטי, ניתן לדרוש שכר לימוד.

2. מוסדות חינוך רשאים לגבות תשלומים רק עבור אותם שירותים שאושרו על ידי משרד החינוך וועדת החינוך של הכנסת. נכון לשנת הלימודים תשע"ג השירותים בגינם ניתן לגבות תשלום הינם **(הסכומים מעודכנים לשנת הלימודים תשע"ג):**

א. **תשלומי חובה** - תשלום עבור ביטוח תאונות אישיות (34 ש"ח) ותשלום עבור ביטוח שיניים (כיתות ה'-ט' בלבד, 30 ש"ח).

ב. **תשלומי רשות** - סל תרבות, מסיבת סיום, מסיבות כיתתיות, השאלת ספרי לימוד, ארגון הורים ארצי, ועד הורים יישובי, טיולים ושל"ח. תשלומים אלו הם לשיקול דעת ההורים, תלמיד שהוריו אינו משלם לא משתתף בפעילות, ועל בית הספר לדאוג לו לפעילות בשעות בית ספר, כאשר חל איסור למנוע פעילות על רקע קשיים כלכליים. הסכומים נעים בין 251 ש"ח בגנים ל-1,373 ש"ח לשנה בכיתה יב'.

ג. **רכישת שירותים מרצון** - רכישת שירותים מרצון נועדה לאפשר להורים לחסוך בעלויות על ידי קניית שירותים באופן משותף, כאשר הדבר דורש הסכמת כלל ההורים. הסכומים המותרים הינם 125 ש"ח בגן, 250 ש"ח בבית ספר יסודי ו-450 ש"ח בחטיבה התחתונה ובחטיבה העליונה. דוגמאות: חוגים, קרן קרב, הזנה, תלבושת אחידה וכו'.

ד. **השתתפות בהזנה (אין חובה לשלם)** - רלוונטי לבתי ספר בהם קיים יום לימודים ארוך ומספקים ארוחת צהריים. התשלום המותר לארוחה נע בין 0 ש"ח ל-5.5 ש"ח (מגיע לכ-1,000 ש"ח בשנה מקסימום).

ה. **תל"ן** - תל"ן זוהי תוכנית לימודים נוספת **לאחר שעות הלימודים** שצריכה לקבל אישור ספציפי על ידי משרד החינוך שאורכה אינו עולה על 15% מתוכנית הלימודים השבועית (עד חמש שעות). זה

יכול להגיע לכמה מאות שקלים בשנה.

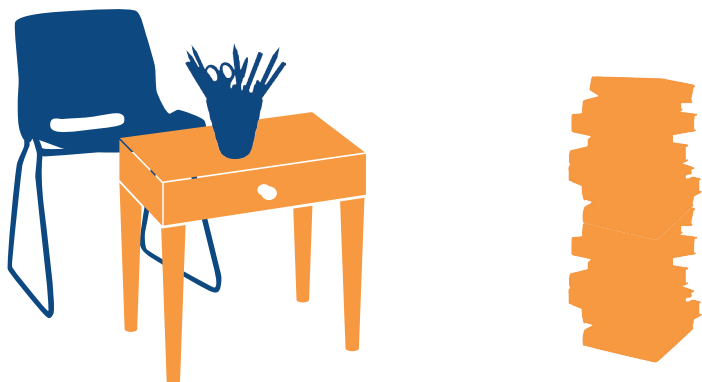
1. **תורני** - בבתי ספר דתיים מאשר משרד החינוך לגבות תשלומי הורים נוספים עבור תוכנית לימודים תורנית בסך של 5,000 ₪.

3. **לא ניתן למנוע מתלמיד פעילות כלשהי בגין אי תשלום תשלומי הורים בשל מצב כלכלי.**

4. **לא ניתן למנוע מתלמיד להשתתף בתוכניות לימודים (תל"ן, קרן קרב) המתקיימות במהלך שעות הלימודים.**

5. המוסד החינוכי צריך לספק לתלמיד פעילות חלופית אם אינו משתתף בפעילות שממומנת כדין על ידי תשלומי הורים.

יצוין כי משרד החינוך מפעיל קרן מלגות לתלמידים אשר אינם משלמים תשלומי הורים בשל חוסר יכולת כלכלית. לשם קבלת מלגה יש לפנות לבית הספר.

הסעות

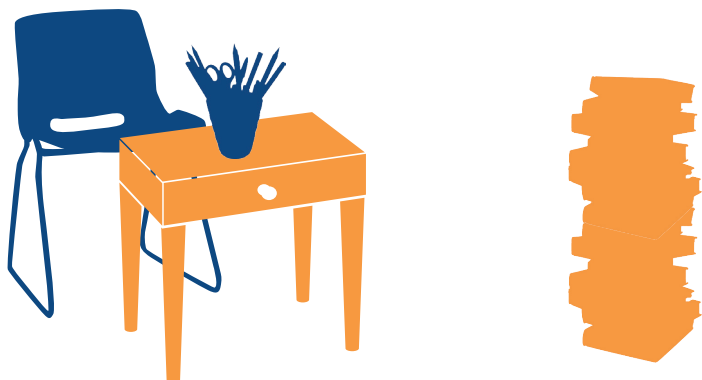
1. ככלל תלמידים זכאים להסעה (או לתחבורה ציבורית סבירה) אם המוסד החינוכי בו הם לומדים נמצא במרחק של למעלה מ-2 ק"מ (עד כיתה ד') ולמעלה מ-3 ק"מ (מכיתה ה' ואילך).
2. תלמידים אשר אזור הרישום שלהם נקבע מחוץ לשטח הרשות המקומית ותלמידים במועצות אזוריות זכאים למימון מלא של ההסעות.
3. מימון הסעות מעבר לכך צריך להבחן באופן פרטני.

הזכות להיבחן בבחינת בגרות

1. לכל תלמיד הזכות להיבחן בבחינות הבגרות במקצועות הנלמדים בבית הספר וברמה בה הוא בחר, אלא אם ועדה מקצועית בבית הספר הכוללת את מנהל המוסד, היועץ החינוכי, מחנך הכיתה, המורה המקצועי המלמד את התלמיד את מקצוע הבחינה ורכז השכבה, החליטה בנימוקים מיוחדים המפורטים בכתב למנוע זאת ממנו.
2. מכאן נובע כי לתלמיד יש זכות ללמוד במגמה או בהקבצה מסוימת של לימודים לבגרות, אלא אם ניתנה החלטה מנומקת בכתב על ידי הצוות המקצועי שלא לאפשר לו זאת.

איסור פגיעה בתלמיד בשל מחדלי הוריו

1. חל איסור בחוק לפגוע בתלמיד בשל מחדלי הוריו. כך למשל לא ניתן להעניש תלמיד בשל התנהגות לא ראויה של הוריו. כמו כן חל איסור למשל למנוע מתלמיד לקבל את תעודת הבגרות, מכיוון שהוריו חייבים כספים לבית הספר.

"חינוך מיוחד"

1. תלמידים בעלי מוגבלויות (החל מליקויי למידה וכלה במוגבלויות קשות) זכאים לפנות לוועדת השמה (יש לבדוק ברשות המקומית להיכן לפנות) לצורך קבלת החלטה בדבר זכאות לחינוך מיוחד וסל השירותים להם הוא זכאי.

2. הורי התלמיד רשאים להיות נוכחים בוועדה ולהשמיע את קולם, לרבות בהתייחס לשאלה האם התלמיד ילמד בבית ספר לחינוך מיוחד או בשילוב (במסגרת כיתה רגילה או במסגרת כיתת חינוך מיוחד בבית הספר הרגיל).

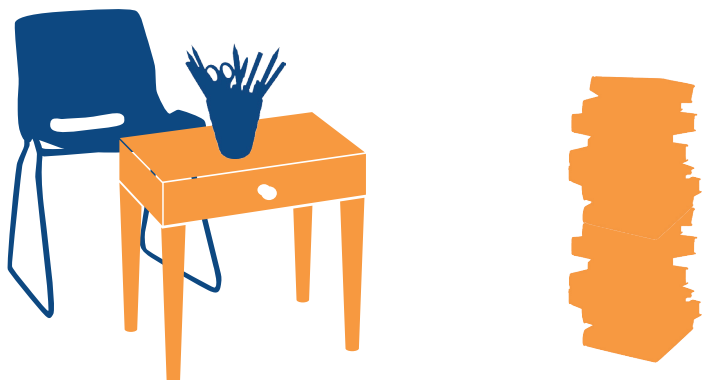
3. על החלטת הוועדה ניתן להגיש ערר למחוז הרלוונטי במשרד החינוך תוך 21 ימים מיום קבלת ההחלטה.

4. תלמידי חינוך מיוחד משובצים על ידי ועדות שיבוץ לבתי הספר, בהתאם להחלטות ועדת השמה.

5. על החלטת ועדת השמה ניתן להגיש ערר למחוז הרלוונטי במשרד החינוך תוך 21 ימים מיום קבלת ההחלטה.

6. בתי הספר מחויבים להתאים את מתקניהם לנגישות לתלמידים בעלי מוגבלות.

7. **חינוך מיוחד הוא חינם וכפוף לכללים בדבר תשלומי הורים, גם אם הוא ניתן בבית ספר פרטי.**

פגעו בזכויות ילדך בבית הספר או בגן?

ניתן לפנות במהלך כל השנה לדואר האלקטרוני של מנהל הקליניקה למשפט ומדיניות חינוך בפקולטה למשפטים באוניברסיטת חיפה, עו"ד הרן רייכמן, בכתובת Law.haran@gmail.com.

בין התאריכים 18.8.13-3.9.13 יתקיים מוקד מלפוני לקידום שוויון הזדמנויות בחינוך בו ניתן יהיה להתקשר לצורך סיוע במקרים של פגיעה בתחום החינוך.

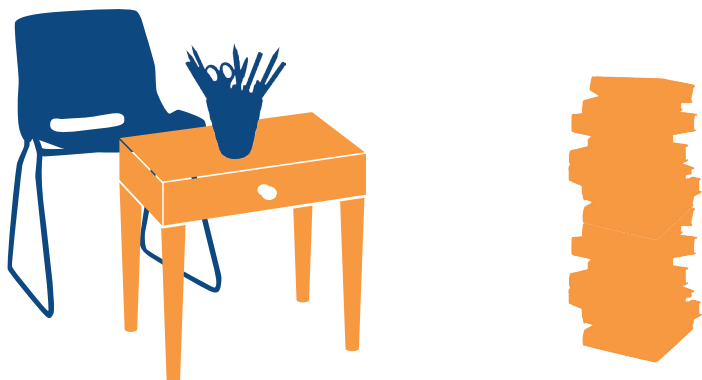
התקשרו 1-700-700-696

*מובהר בזאת כי המידע המוצג בזכותן אינו מהווה יעוץ משפטי מכל סוג שהוא או המלצה לנקיטת הליכים. מומלץ לפנות אל עורך דין על מנת לקבל יעוץ משפטי פרטני.

**"ואשיבה שופטייך כבראשונה ויעצייך כבתחילה,
אחרי כן יקרא לך: עיר הצדק, קריה נאמנה.
ציון במשפט תפדה, ושביה בצדקה."
(ישעיה פרק א')**

הכל חינוך

התנועה לקידום החינוך בישראל

המוקד הטלפוני: 1700-700-696

חפשו אותנו בפייסבוק: "תנועת הכל חינך"

בלוג: www.hakoledblog.org

טלודיון ק"מ קה

054-5216070

